

Tudományos figyelő

EMLEKEZÉS STERNECK ROBERTRE, HALÁLÁNAK FÉLÉVSZÁZADOS FORDULÓJÁN.
A századforduló nagyszerű geodétái és geofizikusai között különösen elismert nevet szerzett magának mind a felsőgeodézia, mind a geofizika terén dr. Sterneck Róbert mérnök-tábornok, az egykori Bécsi Katonai Földrajzi Intézet csillagászati-, majd az egész geodézia és gravitációs osztályának vezetője.

Prágában született 1839 febr. 7-én. Iskoláit a műszaki főiskola első két évfolyamáig bezáróan ugyanott végezte, majd 1859-ben önként a katonai pályára lépett.

A háború után egy utászászlóaljhoz került. Itt ismerkedett meg az alsőgeodéziával. Majd rövidesen a bécsi Katonai Földrajzi Intézet-hez nyert beosztást. Bécsi szolgálati éve alatt nemcsak befejezte műegyetemi tanulmányait, hanem kiváló előhaladást tett a fizikai tanulmányok terén is a bécsi egyetemen. Abban az időben még senki sem beszélt geofizikáról. Ez a tudomány még megalapozóira várt. Sterneck Róbert és Eötvös Loránd körülbelül egyidőben tették meg az első lépéseket ebben az irányban.

Sternecknek, mint a geodéziai osztály vezetőjének igen sok, akkor még fölötte nehéz feladattal kellett megbirkóznia. A mágneses deklináció meghatározása érdekében foglalkozott a mágneses erőter viszonyainak vizsgálatával, de igazi eleme 1880 óta a földi nehézségi erőter változásainak vizsgálata volt. A nehézségi gyorsulás meghatározására igen kiváló relatív ingákat szerkesztett.

Ingakísérleteit kezdetben bányákban, majd Csehországban, végül egész Európában folytatta, sőt a kis sulyu és pontosan dolgozó műszerével bejárta az Adriát és a Földközi tengert is. Végül Vening Meinesz szerzett világhírnevet Sterneck relatív ingáinak.

Műünk sokat dolgoztak Sterneck ingáival. Idb. Lóczy Lajos felkérésére 1901-ben elkészítették a Balaton környékének gravitációs térképét. El kell ismernünk, hogy ez a korai gravitációs felvétel olyan jó izanomál-görbéket eredményezett, amelyek (az állomások kevés számához mérten) igen jól jellemzik a szóbanforgó vidék gravitációs viszonyait.

Sterneck az ingaméréseket azzal a céllal kezdte meg, hogy a monarchia szabatos szintezési hálózatának kifejlesztéséhez szabatos "normál g" értéket szolgáltatson. Ez olyan kitűnően sikerült, hogy 1918 óta sem Magyarország, sem Csehszlovákia lényegesen nem változtatott ezen az értéken.

A mérési hálózat fejlesztése mellett, azokkal egyidőben, új csillagászati módszert dolgozott ki a sarkmagasság és azimutmérésekre. Ezt az eljárást ma is Sterneck-féle módszernek nevezik.

Végül igen nagy érdeme, mint geofizikusnak, a talattográfok új, javított típusának megszerkesztése és elterjesztése. Triest, Spalato, Ragusa, és Zengg kikötőiben állandó talattográf-állomást rendezett be, több kisebb lakatlan sziklaszigeten pedig az általa szerkesztett kis hordozható talattográfval időleges állomásokat létesített. Az ily módon összegyűjtött adatainak nagyon jelentős mértékben járult hozzá az Adria oceanográfiai viszonyainak megismeréséhez.

Még nyugállományba kerülése (1906. jan. 1.) után is lankadatlanul dolgozott tovább, 1910 nov. 2-án bekövetkezett haláláig.

SZECSÓDY MIKLÓS 80 ÉVES

1961. május 15-én töltötte be 80-ik életévét Szeecsódy Miklós, a Magyar Geofizikusok Egyesületének tiszteleti tagja. Egész életpályáján geofizikai kutatásokkal foglalkozott. Fiatal korában Eötvös Lőránd megbízásából Oltay Károllyal együtt ő végezte hazánkban a relatív ingaméréseket és a függővonalelhajlások csillagászati meghatározását. 1918. óta 1960. elején történt nyugalomba vonulásáig legnagyobb részben az Eötvös Lőránd Geofizikai Intézet munkatársa volt. Nagy szakértelemmel, példamutató szorgalommal és lelkiismeretesen tevékenykedett a gyakorlati geofizikai területén és félszázados munkásságával nagyban hozzájárult e kutatások eljárásainak kialakításához. Különösen kitűnt kiváló gyakorlati képességével a műszerek szabályozása és fejlesztése terén. Evtizedeken át foglalkozott az Eötvös-inga fejlesztésével és nemrégiben sikerült könnyen kezelhető, gyors csillapodású műszert szerkesztenie. Eötvös-inga méréseket hazánkon kívül Indiában és Iránban is végezt. Erdeklődése széles körre kiterjedt és minden térben újításokra törekedett.

Egyesületünk tagjai és tisztelői meleg szeretettel kívánnak neki évek hosszú során át jó erőt és egészséget.

A "NEGYEDIK NEMZETKÖZI TÁVMÉRŐ TANFOLYAM"

A szeptemberi "Német Geodétagyűlés"-t megelőzően rendezik meg Münchenben szeptember 4 és 12 között a "Negyedik Nemzetközi Távmérő Tanfolyam"-ot Kneissl professzor, a müncheni technikai főiskola Geodéziai Intézete és a Német Geodéziai Kutatóintézet igazgatójának irányításával.

Az előadás sorozat központi témája: az elektronika és az automatizálás szerepe a műszerszerkesztésnél, elmélet és gyakorlat.

Az előadók között a geodéziai tudomány legkiválóbb képviselőinek nevét olvashatjuk: Kneissl, Ledersteger, Karolus, Kukkamäki, Gigas és mások előadásai szerepelnek a programban. Magyar részről Tárczy-Hornoch Antal "További adalékok a távnégyszögek kiegyenlítéséhez" címmel tart előadást szeptember 8-án. Az előadáshoz kapcsolódó vitát dr. Sigl müncheni geodéta vezeti.

Az előadássorozat részletes programja a Geofizikai Intézetben megtekinthető.